

Vojenský historický ústav Praha

vyzývá k zasílání návrhů příspěvků pro připravovanou vědeckou konferenci k 80. výročí konce druhé světové války a osvobození Československa s názvem

Nové pohledy na rok 1945

Konference se uskuteční ve dnech 20. a 21. května 2025 v budově Vojenského historického ústavu Praha, U Památníku 2 Praha 3.

Cílem dvoudenního vědeckého jednání není jen připomenutí výročí konce druhé světové války především v naší zemi, ale i v Evropě. Odstup mnoha desetiletí chceme využít k představení a prodiskutování nových pohledů na celý dramatický rok 1945. Budeme akcentovat vojenská témata, avšak nabízíme prostor pro prezentaci politických, humanitárních, hospodářských či bezpečnostních souvislostí. Rádi poskytneme příležitost jiným než tradičním interpretacím. Prostor chceme dát rovněž otázkám souvisejícím s následky války či druhým životem válečných událostí.

Tematické okruhy:

- Rok 1945 jako předmět historického výzkumu: teorie, metody, prameny.
- Frontové pozemní operace na čs. území do 12. května 1945: válečné události jara 1945, osvobozování země, oběti bojů.
- Letecká válka nad Československem v roce 1945.
- Národní armády v čs. tažení v roce 1945: nejen „vlasovci“, ale i další cizí armády na čs. území.
- České květnové povstání: plány, řízení, průběh v centru i na celém území.
- Československo v roce 1945 v diplomatických souvislostech: mezinárodně politické otázky, tzv. Jaltské mýty, právní otázky, mezinárodní postavení obnoveného státu.

- Znovuzískání (či ztráty) politické moci na území osvobozeného státu a vojenské operace po 12. květnu 1945: Kladsko, Těšínsko a spor s Polskem, ztráta Podkarpatské Rusi, územní změny, obnovení kontroly nad pohraničím.
- Repatriace vězňených a zavlčených, dětí, nuceně nasazených.
- Retribuce, nucené transfery obyvatelstva, internační tábory.
- Poválečné násilí.
- Slovensko v roce 1945: odvlékání do SSSR, domácí vojsko, odbojáři, partyzáni.
- Obnovení čs. branné moci a návrat zahraničních jednotek.
- Sovětská a americká vojska na území Československa: právní aspekty, vztah k obyvatelstvu, válečná kořist, demontáže.
- Činnost zahraničních zpravodajských služeb na území Československa.
- Hospodářství: válečné škody, obnova, přechod na mírovou výrobu, národní správa, znárodnění, konfiskace.
- Obnova politického života.
- Komemorace a druhý život událostí roku 1945 od počátku až do současnosti: různé dobové narativy, jejich instrumentalizace, tabu.
- Archeologie roku 1945.
- Funerální tematika: hroby a exhumace, péče o válečné hroby...

Přehled témat není taxativní, organizátorům lze navrhnout i další.

Konference bude simultánně tlumočena do angličtiny.

Prosíme o zaslání krátkých a výstižných anotací spolu se stručným životopisem autora nejpozději do 31. 1. 2025 na e-mail: tomekp.vhu@seznam.cz

Délka jednotlivých vystoupení je stanovena na dvacet minut. O zařazení navržených příspěvků na program konference rozhodne organizační výbor VHÚ Praha.

Písenné verze přednesených příspěvků budou po dohodě s autory zařazeny do recenzního řízení odborného časopisu *Historie a vojenství*, který je indexován v abstraktové a citační databázi Scopus.

Organizační výbor konference: PhDr. Jiří Rajlich, Ph.D., PhDr. Jiří Plachý, Ph.D., PhDr. Prokop Tomek, Ph.D.